

Múlt héten lezajlottak Romániában a választások. Bízom benne, hogy az elmúlt évek tébolya után józanabb városvezetés következik, és a manipulált agyú emberek rájönnek, hogy csak együtt, békeességben lehet Kincses Kolozsvár értékeit, szépségét megőrizni utódaink számára.

*Csikszentgyörgyi-Ficus Margit
fővárosi örmény képviselő, XII. kerületi örmény elnök*

*****

Gyulai Líviusz kiállítása a Várnegyed Galériában

Megnyitása óta immár második alkalommal ad otthont rangos kiállításnak a Várnegyed Galéria. Ezúttal, egészen június 24-ig Gyulai Líviusz Kossuth-díjas grafikusművész megkapó tárlatában gyönyörködhetnek a művészetbarát polgárok.

A kiállítás megnyitóján Berecz András mesemondó, népdalénekes ízesen előadott tanulságos történeteivel, és népdalokkal gondoskodott a jó hangulatról, majd dr. Nagy Gábor Tamás polgármester üdvözölte a résztvevőket.

Az érdeklődők nagy száma, a zsúfolásig megtelt termek is azt jelzik, hogy jó döntés volt létrehozni saját galériánkat - kezdte köszöntőjét a polgármester. Külön öröm, hogy a galérianyitó kiállításához hasonlóan ezúttal is színvonalas, érdekes és fontos tárlatot sikerült összeállítani. A kiállítás megnyitását igyekeztünk úgy időzíteni, hogy az szervesen kapcsolódjon az önkormányzat könyvünnepi rendezvényéhez, ezzel kapcsolva össze a magyar irodalmat és képzőművészetet.

Március 15. óta - ekkor vehette át a régóta kiérdemelt Kossuth díjat - a mostani tárlat Gyulai Líviusz első kiállítása. Személyében olyan művészt köszönhetünk, aki könyvillusztrációival, grafikáival az általa ékesített könyvek íróival egyenértékű alkotásokat hozott és hoz létre ma is. Ámulatra méltó az a sokszínűség, ami olyannyira jellemzi művészetét. Rajzai az illusztrált könyvek stílusában szólalnak meg, mégsem egyszerű másolatai, vizuális kiterjesztései a papírra vetett gondolatoknak, mert képesek valami egyedi pluszt, valami finom eltérést megfogalmazni. Ebben a többletben érhető tetten a művész egyedi látásmódja, a szövegen túlmutató hitvallása.

Antall István a Magyar Rádió szerkesztője a folyamatos jövőidő adekvát hírnökeként jellemezte Gyulai Líviuszt:

- Ami mögötte van, az is lesz majd. Amit elvégzett, és ahogy: abból lesz az új hullám. Mert a műveletlenség, a tájékozatlanság, az igénytelenség nem lehet a magyar képzőművészet, a magyar szellemi élet hosszú távú programja. A táblakép festészet, az önálló grafikai lapok, klasszikus technikák nem haltak meg, bár folyamatosan temetik őket. Temetik azok, akik az ötletet, a gesztust, a tárgyat, s a kiegészítőket fontosabbnak vélik, mint a mindent túlélő gondolatot, s a költészetet csak szitokszóként használják.

Kérdéseket föltenni, kételkedni kötelesség, meghaladni elődeinket és, önmagunkat is akár, szép ambíció, de meghaladni, és nem elpusztítani. Tovább építeni, és nem megsemmisíteni. A „romboljatok, hogy építhessetek” kassági jelszavát szerencsére a nagy teoretikus sem vette komolyan, s vénségére versfüzérben tisztelgett az előtt a festészet előtt, amelyet újító göggyében egykor talán lenézett. Az ember természete ez: harap egyet a tudás fájának gyümölcséből, aztán Isten előtt is a múzsára keni mondván, hogy az csábított el, s nem a kíváncsiság.

Líviusznak azonban egészen más a módszere. A haragvó Istent asztalhoz ülteti, önt neki egy pohár soproni vöröset, azután még egyet, sőt talán még egyet, és közben elbeszélget vele. Együtt majszolgatják a tudás almáját, egy harapás neked, egy harapás nekem, a csutkát is meg lehet enni, csak a magot ne harapjátok ketté. Marad a vékonyka szár, a vonalnyi jelzés, amivel aztán el lehet játszogatni. Eszi az almát Líviusz, nem kóstolgatja, sőt talán lekvárt is

főz belőle, pálinkát is párol. Úgy teszi sajátjává a tudást, hogy a huszadik század művészeti dogmája, az eredetiség látszata, külső kényszere meg sem érinti.

Gyulai Líviusz ugyanis, mint mondtam volt, maga a jövő idő. Munkáinak filozófiája és nem elmélete van. Minden esetben a feladat határozza meg a formát, az eszközt, a technikát, minden esetben a megszólalás felelőssége alakítja a játékteret.

Alázat ez, öntudatos alázat, az önérték és az anyag ismerete. Mert az anyag ez esetben nem száraz materializmus, mert az anyag maga a szakralitás, a transzcendencia. Mondhatnám némi profanitással: Isten is abból az anyagból való, mint mi, ráadásul Líviusz munkáinál ez napi tapasztalat. Az ihlet nem kívülről jön, hanem belül van, ahogy onnan épül a titok is, az időtlen modernitás, a Giotto, Leonardo, Picasso féle módszer, vagy inkább magatartás. Ahol a több ezer éves írnok szobor is meghökkenően időszerű. Jelentése, üzenete nem szorul magyarázókra, közvetítőkre, kézbesítőkre.

Gyulai Líviusz - ha eddig nem derült volna ki, ettől jövő idő, amitől az irodalomba visszatér a szöveget újraértelmező történet, amitől a vers újra keresi formáját, amitől az installációra újra fölkerül a kép, amitől meghökkenés, a polgárpukkasztás elporlik a humanizmus homályos, ám mégis törhetetlennek bizonyuló tükrén. Innentől kezdve reménykedhetünk, hogy a köre lehelt rajz nyomata mindent túlél, innentől kezdve hihetünk a tusba mártott tollhegy lélekvándorlásában, a színes ceruza föltámadásában, a Líviusz által megőrzött hagyományok újjászületésében. Csendes ellenállás ez, nincs benne semmi harciasság, a békesség termékenyítő óráit jelentheti, ha Kosztolányihoz, Krúdyhoz, Szerb Antalhoz, Defoe-hoz, Shakespeare-hez fordulhat valaki azzal a természetes mozdulattal, ahogyan poharát szájához emeli.

Az időtlenség jövőidejének prófétája Gyulai Líviusz akkor is, amikor minden toborzó szándék nélkül tanítványok sorakoznak köré, amikor minden zajos ige hirdetés és propaganda nélkül keresni kezdik, amikor az Őt a kortárs művészeti kislexikonból tudatosan kifelejtőknek is eszébe jut önnön korlátoltságuk, égis erő elméleteik tarthatatlansága.

Az idő nekünk dolgozik, és Gyulai Líviusznak dolgozik. Hiszen nincs még száz éve, hogy a Nagybányán összeverődő, belső igénytől fűtött fiatal festők úgy teremtenek új világot, hogy a régit sem tagadják meg, úgy tesznek központtá egy peremvidéki kisvárost, hogy olvasva, nyelveket beszélve, vitatkozva fél Európa odacsődül. Mert Líviusz még tovább tudja adni annak a nemzedéknek az élményét, akik a háborúk és kegyetlen központosított békék, a diktatúrák sötétsége után, a teljes szétverésből is talpra tudnak állni. Líviusz jövőideje ott gyarapodik Szőnyi István, Bernáth Aurél, Kmetty János, Barcsay Jenő mondataiban, mozdulataiban. Kondor Béla, Pilinszky János, Vujicsics Tihamér cigarettafüstjében, ott gyarapodik az önáltatás nélküli folyamatosságban.

Gyulai Líviusznak, a mi Lulunknak nincs semmi titka. Itt ül közöttünk, ugyanabból a borból kortyinthatunk, mint ő, ugyanazokból a könyvekből olvashatunk, mint ő, ugyanazokat a képeket nézhetjük, mint ő, ugyanazokat a szavakat mondhatjuk, mint ő. Mégis éreznünk kell, hogy minden vele töltött pillanat visszahozhatatlan élmény.

Olyan élmény, amit mindig őrizgetünk majd magunkban. S talán megpróbáljuk mi is továbbadni - zárta kiállítás megnyitó beszédét Antall István.

Á.

(Várnegyed 2004. június 18.)

Telefon

Ne zavarjál, foglalt vagyok,
úgy élek itt, mint a rabok.
Üvegkalitkába zárva,
fülemben emberek zagyvája,
csengék s zörgök, de tűrök
és lassan megsüketülök.

Gyulai Líviusz